युगपद्वेतिकुर्यादितिचशेषः ॥ १४ ॥ १५ ॥ तेनहिंसेत्सजिगीषुरितिशेषः ॥ १६ ॥ नान्वेष्टव्याः नोच्छेदनीयाः ॥ १७ ॥ वैतसींवृत्तिंप्रबलेष्वितिशेषः एनंत्वां ॥ १८ ॥ १९ ॥ असंभवेउपायांतरस्यं मुख्येनशरीरेणैवयुद्धायनिष्पतेत् एवंशरीरमोक्षणेमुक्तिःशूरस्यस्यादित्यर्थः ॥ २० ॥ इतिआश्रम॰नै॰भारतभा॰षष्ठोऽध्यायः ॥ ६ ॥ ॥७॥ संधीति प्रबलप्रतियोगिकौदुर्बलप्रतियोगिकौचेतिद्वि

क्रमेणयुगपत्सर्वंव्यवसायंमहाबलः॥ पीडनंस्तंभनंचैवकोशभंगस्तथैवच ॥ १४॥ कार्यंयत्नेनशत्रूणांस्वराज्यंरक्षतास्वयं ॥ नचहिंस्योभ्युपगतःसामंतोवृद्धिमिच्छता॥ १५॥ कौंतेयतंनहिंसेत्सयोमहींविजिगीषते ॥ गणानांभेदनेयोगमीप्सेथाःसहमंत्रिभिः ॥ १६ ॥ साधुसंग्रहणाच्चैवपापनिग्रहणात्तथा॥ दुर्बलाश्चैवसततंनान्वेष्टव्याबलीयसा॥ १७॥ तिष्ठेथाराजशार्दूलवैतसींवृत्तिमास्थितः ॥ यद्येनमभियायाच्चबलवान्दुर्बलंनृपः॥ १८॥ सामादिभिरुपायैस्तंक्रमेणविनिवर्तयेः॥ अशक्तुवंश्चयुद्धायनिष्पतेत्सहमंत्रिभिः॥ १९॥ कोशेनपौरैर्दंडेनयेचास्यंप्रियकारिणः ॥ असंभवेतुसर्वस्ययथामुख्येननिष्पतेत्॥ क्रमेणानेनमुक्तिःस्याच्छरीरमितिकेवलं॥ २० ॥ इतिश्रीमहाभारतेआश्रमवासिकेप॰आश्रमवा॰धृतराष्ट्रोपदेशेषष्ठोऽध्यायः॥६॥ ॥७॥ धृतराष्ट्रउवाच संधिविग्रहमप्यत्रपश्येथाराजसत्तम॥ द्वियोनिंविविधोपायंबहुकल्पंयुधिष्ठिर ॥ १ ॥ कौरव्यपर्युपासीथाःस्थित्वाद्वैविध्यमात्मनः॥ तुष्टपुष्टबलःशत्रुरात्मवानितिचस्मरेत्॥ २॥ पर्युपासनकालेतुविपरीतंविधीयते ॥ आमर्दकालेराजेंद्रव्यपसर्पेत्ततःपरं॥ ३॥ व्यसनंभेदनंचैवशत्रूणांकारयेत्ततः॥ कर्षणंभीषणंचैवयुद्धेचैवबलक्षयं॥ ४॥ प्रयास्यमानोनृपतिस्त्रिविधांपरिचिंतयेत्॥ आत्मनश्चैवशत्रोश्चशक्तिंशास्त्रविशारदः॥ ५॥ उत्साहप्रभुशक्तिभ्यांमंत्रशक्त्याचभारत॥ उपपन्नोनृपोयायाद्विपरीतंचवर्जयेत्॥ ६॥ आददीतबलंराजामौलंमित्रबलंतथा ॥ अटवीबलंभृतंचैवतथाश्रेणीबलंप्रभो॥ ७॥ तत्रमित्रबलंराजन्मौलंचैवविशिष्यते॥ श्रेणीबलंभृतंचैवतुल्येएवेतिमेमतिः॥ ८॥ तथाचारबलंचैवपरस्परसमंनृप॥ विज्ञेयंबहुकालेषुराज्ञाकालउपस्थिते ॥ ९ ॥ आपदश्चापिबोद्धव्याबहुरूपानराधिप॥ भवंतिराज्ञाकौरव्ययास्ताःपृथगतःशृणु ॥ १०॥ विकल्पाबहुधाराजन्नापदांपांडुनंदन ॥ सामादिभिरुपन्यस्यगणयेत्तान्नृपःसदा॥ ११ ॥ यात्रांगच्छेद्बलैर्युक्तोराजासद्भिःपरंतप॥ युक्तश्चदेशकालाभ्यांबलैरात्मगुणैस्तथा॥ १२॥

योनीसंधिविग्रहौ ॥ १ ॥ स्थित्वास्थिरोभूत्वा द्वैविध्यंबलाबलंज्ञात्वाशत्रुंपर्युपास्वेतिभावः स्मरेज्जयोपायंविचारयेन्नत्वकस्मात्प्रयायात् ॥ २ ॥ विपरीतंअतुष्टपुष्टबलंप्रयायादित्यर्थः ॥ ३ ॥ स्मरेदित्युक्तंविस्पष्टयति व्यसनमिति ॥ ४ ॥ त्रिविधांशक्तिं ॥५॥ तामेवाह उत्साहेति ॥६॥ मौलंधनबलं ॥७॥८॥९॥१०॥ विकल्पाइतिप्रभृतयः तान्उपन्यस्यगणयेत् नतुगोपयित्वावहेलयेत् ॥ ११ ॥ १२ ॥

Digitized by Google